МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
кафедра екології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Перший проректор
_____ Юрій КОТЛЯР
«___» _____ 2026 рік

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕКОЛОГІЧНА ПОЛІТИКА

другого рівня вищої освіти
за освітньою програмою «Екологія та охорона навколишнього середовища,
спеціальності Е2 «Екологія»,
галузі знань Е «Природничі науки, математика та статистика»,
кваліфікація: магістр з екології

Розробник _____ Олена МІТРЯСОВА
Завідувач кафедри екології _____ Людмила ГРИГОР'ЄВА
Гарант освітньої програми _____ Олена МІТРЯСОВА
Директор НПМ _____ Олена КУЗНЕЦОВА
Начальник НМВ _____ Євгенія ПОСТИКІНА

Миколаїв–2026 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Екологічна політика	
Галузь знань	Е «Природничі науки, математика та статистика»	
Спеціальність	Е2 «Екологія»	
Освітня програма	«Екологія та охорона навколишнього середовища»	
Рівень вищої освіти	Магістр	
Статус дисципліни	нормативна	
Курс навчання	5	
Навчальний рік	2026/2027	
Номери семестрів:	Денна форма	Заочна
	10	
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	3 кредитів/90 годин	
Структура курсу: – лекції – семінарські заняття (практичні) – годин самостійної роботи студентів	Денна 16 16 58	Заочна
Відсоток аудиторного навантаження	36	
Мова викладання	українська	
Форма проміжного контролю (якщо є)	-	
Форма підсумкового контролю	залік	

2. Концепція, мета, завдання та результати вивчення дисципліни

Курс розглядає екологічну політику як інструмент досягнення сталого розвитку та забезпечення екологічної безпеки шляхом інтеграції екологічних вимог у всі сектори економіки (енергетика, промисловість, сільське господарство, транспорт). Головний фокус робиться на системному аналізі інституцій, механізмів та інструментів екологічної політики, з особливою увагою до гармонізації українського законодавства із Європейським зеленим курсом (European Green Deal) та принципами циркулярної економіки.

Курс має розвинути у магістрів лідерські та експертні компетентності для роботи у державних, міжнародних та приватних структурах, які займаються розробкою, впровадженням та оцінкою екологічних програм.

Метою викладання навчальної дисципліни «Екологічна політика» є формування у магістрів глибоких знань щодо: теоретичних засад та інституційної архітектури екологічної політики на глобальному, європейському та національному рівнях; аналізу та прогнозування соціально-економічних та

політичних наслідків впровадження екологічних рішень, зокрема в контексті трансформації економіки України на засадах сталого розвитку та євроінтеграції.

Кінцева мета – підготувати магістра-еколога, здатного формувати, впроваджувати та експертно оцінювати ефективну екологічну політику, що забезпечує баланс між економічним розвитком та охороною навколишнього середовища.

знати:

- основний понятійно-термінологічний апарат;
- основні принципи стратегії сталого розвитку та їх застосування в екологічній політиці;
- європейські підходи до реалізації зеленої політики, включаючи Європейську зелену угоду, зелену економіку, та інтеграцію екологічних вимог у різні сфери політики;
- ключові міжнародні екологічні ініціативи, такі як Кіотський протокол, Дорожня карта ЮНЕСКО, Глобальна програма дій щодо сталого розвитку;
- методи управління природними ресурсами, включаючи управління водними ресурсами, збереження біорізноманіття, принципи енергоефективності та охорони атмосферного повітря;
- системи моніторингу та контролю стану довкілля, включаючи підходи до очищення стічних вод, поводження з відходами та впровадження екологічно чистих технологій;
- вплив екологічної політики ЄС на інші регіони світу та її значення для України;

вміти:

- аналізувати екологічну політику ЄС та України, порівнювати їхні практики та оцінювати їхній вплив на стан довкілля;
- критично оцінювати міжнародні екологічні ініціативи та визначати їхню роль у забезпеченні сталого розвитку;
- застосовувати міждисциплінарний підхід для вирішення екологічних проблем та розробляти практичні рекомендації;
- працювати з сучасними інструментами екологічного управління, зокрема зеленими технологіями, для забезпечення сталого розвитку територій;
- формувати та впроваджувати екологічно орієнтовані ініціативи на локальному, національному та міжнародному рівнях.

Передумови вивчення дисципліни та міждисциплінарні зв'язки:

Найбільш тісні зв'язки курс має з такими курсом:

«Системний аналіз якості НС» (понятійний апарат).

Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів, сформульованим у термінах результатів навчання у Стандарті).

Згідно з вимогами стандарту дисципліна забезпечує набуття слухачами *компетентностей:*

інтегральна:

здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування при здійсненні професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій, та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов та вимог.

Загальні:

К01	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
К02	Здатність приймати обґрунтовані рішення;
К06	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
К07	Здатність мотивувати людей та рухатись до спільної мети.
Спеціальні (фахові) компетентності	
К10	Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при критичному осмисленні екологічних проблем.
К13	Здатність доводити знання та власні висновки до фахівців та нефахівців
К17	Здатність самостійно розробляти екологічні проєкти че-рез творче застосування існуючих та генерування нових ідей.
Програмні результати навчання	
ПР03	Знати на рівні новітніх досягнень основні концепції природознавства, сталого розвитку і методології наукового пізнання
ПР04	Знати правові та етичні норми для оцінки професійної діяльності, розробки та реалізації соціально-значущих екологічних проектів в умовах суперечливих вимог
ПР08	Уміти доносити зрозуміло і недвозначно професійні знання, власні обґрунтування і висновки до фахівців і широкого загалу.
ПР14	Застосовувати нові підходи для вироблення стратегії прийняття рішень у складних непередбачуваних умовах

3. Програма навчальної дисципліни

Денна форма

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	разом	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Тема 1. Зелені ініціативи та зелена дорожня карта. Роль ЄС у міжнародних екологічних рухах (наприклад, Кіотський протокол, дорожня карта ЮНЕСКО для впровадження глобальної освіти для сталого розвитку, стратегії	11	2	2			7

сталого розвитку, Європейська зелена угода).						
Тема 2. Інтегроване управління водними ресурсами: виклики 21 століття. Вода та розвиток у Європі: екологічна стійкість як передумова європейської екологічної політики та її найкращі практики моніторингу води.	11	2	2			7
Тема 3. Стратегії екологічної політики ЄС (Програма ООН з навколишнього середовища (ЮНЕП), Конференції ООН зі зміни клімату: Балі, Познань, Копенгаген, Канкун. Трансатлантичні відносини та зміна клімату / відносини ЄС і США з екологічних питань). Дорожня карта участі України в Європейському зеленому курсі.	11	2	2			7
Тема 4. Раціональне та екологічне управління земельними ресурсами. Загальні принципи сталого землеустрою.	11	2	2			7
Тема 5. Збереження біорізноманіття. Загально-європейська стратегія збереження біологічного та ландшафтного різноманіття як механізм імплементації Рамкової конвенції в Європі.	11	2	2			7
Тема 6. Енергоефективність, відновлювана енергетика. Види відновлюваної енергетики та їх розвиток. Європейська енергетична політика. Стала енергетика та зміна клімату: досвід ЄС для України.	11	2	2			7
Тема 7. Поводження з промисловими та побутовими відходами.	12	2	2			8
Тема 8. Виклики для України в зеленій політиці та практика через асоціацію з ЄС.	12	2	2			8
Разом за курсом	90	16	16			58

4. Зміст навчальної дисципліни

4.1. План лекцій

№/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Зелені ініціативи та зелена дорожня карта. Роль ЄС у міжнародних екологічних рухах (наприклад, Кіотський протокол, дорожня карта ЮНЕСКО для впровадження глобальної освіти для сталого розвитку, стратегії сталого розвитку, Європейська зелена угода).	2
2	Тема 2. Інтегроване управління водними ресурсами: виклики 21 століття. Вода та розвиток у Європі: екологічна стійкість як передумова європейської екологічної політики та її найкращі практики моніторингу води.	2
3	Тема 3. Стратегії екологічної політики ЄС (Програма ООН з навколишнього середовища (ЮНЕП), Конференції ООН зі зміни клімату: Балі, Познань, Копенгаген, Канкун. Трансатлантичні відносини та зміна клімату / відносини ЄС і США з екологічних питань). Дорожня карта участі України в Європейському зеленому курсі.	2
4	Тема 4. Раціональне та екологічне управління земельними ресурсами. Загальні принципи сталого землеустрою.	2
5	Тема 5. Збереження біорізноманіття. Загально-європейська стратегія збереження біологічного та ландшафтного різноманіття як механізм імплементації Рамкової конвенції в Європі.	2
6	Тема 6. Енергоефективність, відновлювана енергетика. Види відновлюваної енергетики та їх розвиток. Європейська енергетична політика. Стала енергетика та зміна клімату: досвід ЄС для України.	2
7	Тема 7. Поводження з промисловими та побутовими відходами.	2
8	Тема 15. Виклики для України в зеленій політиці та практика через асоціацію з ЄС.	2
	Разом годин	16

4.2. План практичних занять

№/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Зелені ініціативи та зелена дорожня карта. Роль	2

	ЄС у міжнародних екологічних рухах (наприклад, Кіотський протокол, дорожня карта ЮНЕСКО для впровадження глобальної освіти для сталого розвитку, стратегії сталого розвитку, Європейська зелена угода).	
2	Тема 4. Інтегроване управління водними ресурсами: виклики 21 століття. Вода та розвиток у Європі: екологічна стійкість як передумова європейської екологічної політики та її найкращі практики моніторингу води.	2
3	Тема 3. Стратегії екологічної політики ЄС (Програма ООН з навколишнього середовища (ЮНЕП), Конференції ООН зі зміни клімату: Балі, Познань, Копенгаген, Канкун. Трансатлантичні відносини та зміна клімату / відносини ЄС і США з екологічних питань). Дорожня карта участі України в Європейському зеленому курсі.	2
4	Тема 4. Раціональне та екологічне управління земельними ресурсами. Загальні принципи сталого землеустрою.	2
5	Тема 5. Збереження біорізноманіття. Загально-європейська стратегія збереження біологічного та ландшафтного різноманіття як механізм імплементації Рамкової конвенції в Європі.	2
6	Тема 6. Енергоефективність, відновлювана енергетика. Види відновлюваної енергетики та їх розвиток. Європейська енергетична політика. Стала енергетика та зміна клімату: досвід ЄС для України.	2
7	Тема 7. Поводження з промисловими та побутовими відходами.	2
8	Тема 15. Виклики для України в зеленій політиці та практика через асоціацію з ЄС.	2
	Разом годин	16

4.3. Завдання для самостійної роботи

Передбачаються такі види самостійної роботи:

1. Опрацювання матеріалів тем.
2. Робота з літературними джерелами інформації. Підготовка до практичних занять; опрацювання тем для самоконтролю (перелік тем і питань додається нижче).
3. Підготовка до здачі заліку.

4.4. Забезпечення освітнього процесу

Для успішного проходження курсу можливо використання літературних джерел, що знаходяться в бібліотеках університету та міста, мережі Інтернет,

програмне забезпечення – MS Word, Excel. Студентам дається також можливість використання навчально-наукової літератури з бібліотеки кафедри екології, а також навчальних матеріалів, які завантажено у систему MOODLE.

5. Підсумковий контроль

Підсумковий контроль здійснюється у формі заліку. На заліку студент отримує білет з трьох питань (за бажанням може пройти тестування). Максимальна кількість балів за залік – 30.

Критерії оцінювання підсумкового модульного контролю:

Оцінку «ВІДМІННО» (30-26 балів) одержує студент, який надав ґрунтовну повну відповідь. Демонструє всебічне і глибоке засвоєння навчального матеріалу; в повному об'ємі володіє теоретичними знаннями та практичними навичками; розуміє значення дисципліни.

Оцінку «ДОБРЕ» (25-20 балів) одержує студент, який надав правильну відповідь, але припустився окремих незначних помилок, демонструє повне засвоєння навчального матеріалу; добре володіє теоретичними знаннями та практичними навичками.

Оцінку «ЗАДОВІЛЬНО» (20-14 балів) одержує студент, який дав не менше 50% правильної відповіді, припустився значних помилок. Демонструє засвоєння лише основ навчального матеріалу; оволодів не всіма практичними навичками.

Оцінку «НЕЗАДОВІЛЬНО» (менше 14 балів) одержує студент, який дав менше 50% правильної відповіді, припустився грубих помилок у відповіді або взагалі не дав відповідей на них. Демонструє відсутність систематичних знань та умінь, не володіє практичними навичками, допускає принципові помилки у відповіді.

Контрольні питання до заліку

Тема 1. Зелені ініціативи та Європейська Зелена Угода (European Green Deal)

1. Розкрийте сутність концепції «Зелена дорожня карта» (Green Roadmap) та її місце у сучасних міжнародних екологічних рухах.
2. Охарактеризуйте ключові цілі та пріоритети Європейської зеленої угоди (European Green Deal). Який її вплив на екологічну політику країн-партнерів ЄС?
3. Проаналізуйте роль та внесок Кіотського протоколу у формування глобальної політики зі зниження викидів парникових газів.
4. Сформулюйте основні завдання та принципи Стратегії сталого розвитку (SDGs) та їхню інтеграцію у національні екологічні політики.
5. Яка роль Європейського Союзу у сучасних міжнародних екологічних рухах та як вона впливає на формування світових екологічних стандартів?

Тема 2. Інтегроване управління водними ресурсами

6. Розкрийте принципи та мету інтегрованого управління водними ресурсами (ІУВР) у контексті викликів 21 століття (зміна клімату, забруднення, дефіцит).
7. Поясніть, чому екологічна стійкість водних екосистем є фундаментальною передумовою європейської екологічної політики щодо води.

8. Охарактеризуйте найкращі європейські практики моніторингу води та проаналізуйте їхню актуальність для України.
9. Проаналізуйте вплив Водної Рамкової Директиви ЄС на управління водними ресурсами в країнах, що не є членами ЄС.

Тема 3. Стратегії екологічної політики ЄС та міжнародна дипломатія

10. Охарактеризуйте роль та функції Програми ООН з навколишнього середовища (ЮНЕП) у формуванні глобальної екологічної політики.
11. Порівняйте стратегічне значення та результати двох-трьох Конференцій ООН зі зміни клімату (COP): Балі, Познань, Копенгаген, Канкун.
12. Проаналізуйте основні розбіжності та точки дотику у трансатлантичних відносинах (ЄС і США) з екологічних питань та зміни клімату.
13. Які ключові етапи та завдання передбачає Дорожня карта участі України в Європейському зеленому курсі?
14. Визначте основні стратегічні цілі екологічної політики ЄС на поточний період.

Тема 4. Раціональне та екологічне управління земельними ресурсами

15. Сформулюйте загальні принципи сталого землеустрою та обґрунтуйте їхню роль у забезпеченні екологічної стійкості.
16. Розкрийте зміст раціонального управління земельними ресурсами в контексті екологічної політики України та вимог ЄС.
17. Які інструменти екологічної політики застосовуються в ЄС для стимулювання екологічного управління земельними ресурсами (наприклад, субсидії, обмеження, регулювання)?

Тема 5. Збереження біорізноманіття

18. У чому полягає сутність Загально-європейської стратегії збереження біологічного та ландшафтного різноманіття та її роль у формуванні екологічної мережі?
19. Охарактеризуйте механізми імплементації Рамкової конвенції в Європі у сфері збереження біорізноманіття.
20. Які політичні та правові інструменти Європейського Союзу використовуються для захисту біорізноманіття (Директиви Habitat та Birds)?
21. Проаналізуйте виклики та проблеми збереження біорізноманіття в умовах військових конфліктів, зважаючи на принципи європейської екологічної політики.

Тема 6. Енергоефективність, відновлювана енергетика

22. Охарактеризуйте основні види відновлюваної енергетики (ВДЕ) та проаналізуйте їхній розвиток у Європейському Союзі.
23. Розкрийте ключові цілі та інструменти Європейської енергетичної політики у частині переходу до сталої енергетики.
24. Проаналізуйте досвід ЄС щодо сталої енергетики та зміни клімату, який є найбільш цінним для України.
25. Яка роль енергоефективності як інструменту екологічної політики ЄС у зменшенні викидів парникових газів?

Тема 7. Поводження з промисловими та побутовими відходами

26. Порівняйте підходи до поводження з промисловими та побутовими відходами у контексті екологічної політики ЄС (принципи циркулярної економіки).
27. Розкрийте сутність ієрархії поводження з відходами (Waste Hierarchy) та її нормативне закріплення у європейському законодавстві.
28. Які політичні та економічні інструменти застосовуються в ЄС для мінімізації утворення відходів та стимулювання їхньої переробки?

Тема 8. Виклики для України в зеленій політиці

29. Проаналізуйте ключові виклики та проблеми для України в зеленій політиці, що виникають внаслідок Угоди про асоціацію з ЄС (правова, інституційна та фінансова адаптація).
30. Назвіть пріоритетні напрями адаптації української екологічної практики до вимог Європейського зеленого курсу та оцініть її прогрес.

Приклад залікового білету

Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Освітньо-професійний рівень (магістр)
Спеціальність Е2 Екологія
Освітньо-професійна програма – «Екологія та охорона навколишнього середовища»
Семестр 10
Навчальна дисципліна «Екологічна політика»

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № ХХХ

1. Розкрийте сутність концепції «Зелена дорожня карта» (Green Roadmap) та її місце у сучасних міжнародних екологічних рухах. (10 балів).
2. Розкрийте принципи та мету інтегрованого управління водними ресурсами (ІУВР) у контексті викликів 21 століття (зміна клімату, забруднення, дефіцит). (10 балів).
3. Розкрийте ключові цілі та інструменти Європейської енергетичної політики у частині переходу до сталої енергетики. (10 балів).

Затверджено на засіданні кафедри екології
Протокол №____ від „____” _____ 20____року
Завідувач кафедри, _____ _____
(підпис) (прізвище та ініціали)
Викладач _____ _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

6. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

Схема нарахування та розподіл балів, які отримують студенти

Максимальна кількість балів, що нараховується студентам при засвоєнні дисципліни складає 100 балів, зокрема, за поточну навчальну діяльність – 70 балів (робота на практичних заняттях; розробка та презентація кейсу, за результатами підсумкового контролю – 30 балів.

Під час оцінювання курсу студенту можуть зараховуватись результати неформальної освіти (участь у тематичних конференціях, семінарах, проєктах, тренінгах тощо) до 25 балів за рішенням засідання кафедри.

№	Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість балів

1.	Розробка та презентація кейсу (теми наведено нижче)	30
2.	Робота на семінарських заняттях	8х5=40
Разом упродовж семестру		**70**
3.	Залік	30
Разом		**100**

Теми кейсів

№	Назва кейсу	Завдання
1	**Стратегія декарбонізації муніципалітету**	Розробити три ключові політичні інструменти (регуляторні, економічні, інформаційні) для досягнення вуглецевої нейтральності великим містом (наприклад, Миколаєвом) до 2050 року, узгоджуючи їх з цілями European Green Deal.
2	**Криза річкового басейну**	У річковому басейні зафіксовано критичне забруднення нітратами через інтенсивне сільське господарство. Запропонувати інтегрований план управління водними ресурсами (ІУВР), який включає заходи моніторингу, регулювання та стимулювання для фермерів.
3	**«Зелений» імпорт та конкуренція**	Європейський Союз запроваджує Механізм прикордонного вуглецевого коригування (CBAM). Як це вплине на українського виробника металопродукції? Сформулюйте державну політичну відповідь для мінімізації негативних наслідків.
4	**Конфлікт «Екотуризм vs. Енергетика»**	Національний природний парк «Бузький Гард» виступає проти будівництва вітрової електростанції (ВЕС) у його буферній зоні через ризик для мігруючих птахів. Запропонуйте політичне рішення, що збалансовує потреби у відновлюваній енергетиці та вимоги збереження біорізноманіття.
5	**Реформа політики поводження з ТПВ**	Муніципалітет має перейти від полігонного захоронення до принципів циркулярної економіки. Розробіть проєкт реформи системи поводження з ТПВ, включаючи систему розширеної відповідальності виробника (РВВ) та стимули для роздільного збору.
6	**Проблема деградації ґрунтів**	Сільськогосподарські землі зазнають критичної ерозії. Запропонуйте державну стратегію сталого землеустрою, яка поєднує заходи регулювання (ліміти використання) та економічні стимули (зелені субсидії) для агробізнесу.
7	**Участь України в**	Підготуйте ключову позицію делегації України для

№	Назва кейсу	Завдання
	кліматичній конференції	наступної Конференції ООН зі зміни клімату (COP), акцентуючи на необхідності міжнародної фінансової допомоги для «зеленого» відновлення.
8	**Транскордонне забруднення**	Виявлено, що забруднення річки, яка тече через дві країни (Україну та країну-члена ЄС), походить від українського промислового підприємства. Запропонуйте дипломатичний та правовий механізм вирішення транскордонної екологічної проблеми.
9	**Ліцензування екологічної діяльності**	В Україні запроваджується обов'язкове екологічне ліцензування для ряду високоризикових видів діяльності. Розробіть проєкт регуляторного акта, який гарантує прозорість процедури та її відповідність принципам ЄС.
10	**Впровадження енергоефективності на рівні громади**	Об'єднана територіальна громада (ОТГ) планує знизити споживання теплової енергії на 30%. Які політичні, фінансові та освітні інструменти місцева влада повинна застосувати для стимулювання енергоефективності серед населення?
11	**Конфлікт у сфері ПЗФ та розробка надр**	Приватна компанія має ліцензію на розробку кар'єру, що загрожує знищенням місця існування рідкісних видів на території, яка має стати об'єктом ПЗФ. Запропонуйте політичний механізм врегулювання цього конфлікту інтересів.
12	**Стимулювання вторинної сировини**	Як можна економічно стимулювати підприємства до використання вторинної сировини замість первинної, узгоджуючи це з принципами циркулярної економіки? Розробіть пропозицію щодо екологічного податку або пільг.
13	**Програма ООН та національні пріоритети**	Як Україна може адаптувати (локалізувати) глобальні цілі ЮНЕП та Цілі сталого розвитку (SDGs) до національних та регіональних пріоритетів, особливо в контексті післявоєнного відновлення?
14	**Протидія «зеленому відмиванню» (Greenwashing)**	На ринку з'явився продукт з неправдивим «зеленим» маркуванням. Запропонуйте механізми державного регулювання та контролю для протидії «зеленому відмиванню», спираючись на досвід ЄС.
15	**Проблема транскордонних переміщень відходів**	Українська компанія планує імпортувати відходи для переробки з країни ЄС. Які міжнародні та національні правові норми регулюють це переміщення? Обґрунтуйте, чи відповідає ця діяльність політиці України як країни-асоційованого члена ЄС.

Критерії оцінювання відповідей студентів під час роботи на семінарських заняттях

Критерії оцінювання поточної навчальної діяльності:

Оцінку ***5 «відмінно»*** одержує студент, який брав активну участь в обговоренні питань з теми заняття, дав не менше 90% правильних відповідей, без помилок відповів завдання.

Оцінку ***4 «добре»*** одержує студент, який брав участь в обговоренні питань з теми, дав не менше 75% правильних відповідей, але припустився окремих незначних помилок у відповідях, виконав завдання теми.

Оцінку ***3 «задовільно»*** одержує студент, який не брав участь в обговоренні питань з теми, дав не менше 60% правильних відповідей, припустився значних помилок у відповідях.

Оцінку ***2 «незадовільно»*** одержує студент, який не приймав участь в обговоренні питань з теми, дав менше 60% правильних відповідей, припустився грубих помилок у відповідях або взагалі не дав відповідей на них, не виконав завдання до теми.

Критерії оцінювання кейсу (30 балів)

Критерій (Макс. балів)	**Рівень 3 (5 балів)**	**Рівень 2 (4 бали)**	**Рівень 1 (3 бали)**
1. Глибина знань та розуміння теоретичного матеріалу (5 балів)	Всі концепції та термінологія (ЄЗУ, ІУВР, Директиви) застосовані точно та доречно. Демонструється глибоке розуміння міждисциплінарних зв'язків.	Основні концепції застосовані правильно, але в деяких місцях термінологія потребує більшої чіткості або деталізації.	Застосовано лише базові теоретичні знання. Є незначні помилки у використанні професійних термінів.
2. Аналітичні навички (5 балів)	Проблема чітко та системно сформульована. Виконано глибокий аналіз всіх ключових чинників (економічних, правових, інституційних) та їхніх взаємозв'язків.	Проблема сформульована зрозуміло. Аналіз ґрунтовний, але деякі важливі чинники не були розглянуті детально.	Аналіз є здебільшого описовим. Сформульовані лише очевидні чинники, взаємозв'язки розкриті поверхово.
3. Креативність та оригінальність підходу (5 балів)	Запропоноване рішення є інноваційним, нешаблонним та демонструє творче мислення. Висновки підкріплені оригінальними доводами або	Рішення ефективне, але в основному спирається на загальновідомі підходи. Присутні елементи	Пропозиція стандартна, хоча й правильна. Відсутні помітні ознаки креативності чи оригінальності

Критерій (Макс. балів)	Рівень 3 (5 балів)	Рівень 2 (4 бали)	Рівень 1 (3 бали)
	нестандартним поєднанням інструментів.	творчого мислення, але вони не є центральними.	підходу.
4. Практична значущість та реалістичність пропонованих рішень (5 балів)	Рішення є високореалістичним та фінансово/інституційно обґрунтованим. Чітко оцінено екологічні, соціальні та економічні наслідки пропозиції. Запропоновано механізми впровадження.	Рішення реалістичне і значуще, але потребує додаткового уточнення щодо фінансової або правової бази реалізації. Наслідки оцінені без глибокого обґрунтування.	Рішення є скоріше декларативним, а його реалістичність викликає сумніви. Оцінка наслідків є загальною або поверховою.
5. Обґрунтування, послідовність та оформлення (10 балів)	9-10 балів. Виклад логічний, послідовний та аргументований. Використано чітке структурування. Висновки обґрунтовані посиланнями на законодавство (ЄС та національне). Висока якість мови та оформлення.	7-8 балів. Виклад логічний, але аргументація місцями потребує посилення. Структура в цілому дотримана. Присутні незначні стилістичні або граматичні помилки.	5-6 балів. Логіка викладу порушена. Аргументація слабка. Відсутнє або неповне посилання на відповідні правові чи політичні документи. Якість оформлення низька.

Оцінка успішності є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою і має визначення за системою ECTS та традиційною шкалою, прийнятою в Україні.

Шкала оцінювання за національною шкалою та шкалою ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	**пояснення**
90−100	Відмінно	A	**Відмінно** (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82−89	Добре	B	**Дуже добре** (вище середнього рівня з кількома помилками)
75−81		C	**Добре** (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
67−74	Задовільно	D	**Задовільно** (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60−66		E	**Достатньо**

			(виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35–59	Незадовільно	FX	**Незадовільно** (з можливістю повторного складання)
1–34		F	**Незадовільно** (з обов'язковим повторним курсом)

7. Рекомендовані джерела інформації.

- Мітрясова О.П., Смирнов В.М., Марійчук Р.Т., Чвир В.А. Європейські зелені виміри: навч. посібник / за редакцією проф. Олени Мітрясової. Миколаїв : ЧНУ імені Петра Могили, 2024. 471 с. https://eugreendimensions.chmnu.edu.ua/storage/resources/EUROPEAN%20GREEN%20DIMENSIONS_text%20book_compressed.pdf
- Європейський зелений курс. – Режим доступу: https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/posolstvo/galuzeve-spivrobitnictvo/klimat-yevropejska-zelena-ugoda
- Закон України про управління відходами. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2320-20#Text
- Екологічна політика та технічне регулювання Європейського Союзу [Електронний ресурс]: Навч. посіб. / І.Л. Якименко, О.М. Салавор, Є.Б. Шаповалов. – К.: НУХТ, 2022. – 157 с.
- Мітрясова О. Екологічний інтегрований менеджмент водних ресурсів у європейських країнах: навчальний посібник / Олена Мітрясова, Віктор Смирнов, Євген Безсонов / за ред. проф. Олени Мітрясової, - Миколаїв: ЧНУ імені Петра Могили, 2020. – 288 с.
- Модель циркулярної економіки. – Режим доступу: https://business.diia.gov.ua/handbook/impact-investment/model-cirkularnoi-ekonomiki
- Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища в України у 2020 році. – Режим доступу: https://mepr.gov.ua/news/38840.html
- Природа та війна: як військове вторгнення Росії впливає на довкілля України. – Режим доступу: https://ecoaction.org.ua/pryroda-ta-vijna.html
- Стан водних ресурсів України. – Режим доступу: https://ecopolitic.com.ua/ua/news/osnova-zhittya-prirodi-ta-ljudini-hto-i-yak-opikuietsya-vodnimi-resursami-v-ukraini/
- 52 кроки до біорізноманіття. – Режим доступу: https://mepr.gov.ua/files/docs/Bioriznomanittya/52_kroku.pdf
- A European Green Deal. – https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en
- Climate Change & Sustainable Development: New Challenges of the Century: Textbook / edited by prof. Olena Mitryasova. – Mykolaiv: PMBSNU, 2022. – 252 p. https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/BOOK_ClimCh_SustDev_compressed.pdf
- Climate Change & Sustainable Development: New Challenges of the Century: Monograph / Editors: prof. Olena Mitryasova & prof. Piotr Koszelnik. – Mykolaiv: PMBSNU – Rzeszow: RzUT, 2021. – 492 p.

- Land & Water. - https://www.fao.org/land-water/solaw2021/en/
- State of Global Water Resources 2021. - https://reliefweb.int/report/world/state-global-water-resources-2021-enarzh
- The EU Green Deal – a roadmap to sustainable economies. - https://www.switchtogreen.eu/the-eu-green-deal-promoting-a-green-notable-circular-economy/
- UN World Water Development Report 2022 - UNESCO.org. - https://www.unesco.org/reports/wwdr/2022/en
- Water Security, Issue 2: Monograph. – Edited by Olena Mitryasova & Chad Staddon. – Mykolaiv: PMBSNU – Bristol: UWE, 2021. – 444 p.
- Water quality monitoring stations. - https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/explore-interactive-maps/overview-of-soe-monitoring-stations